

‘Bibliotheken zijn volgeschreven over de vraag hoe de moord op de Oostenrijkse troonopvolger Franz Ferdinand tot een wereldoorlog leidde. Dit boek gaat over de moord zelf: geradicaliseerde dorpsjongens, een aartshertogelijk echtpaar, een onderzoek, een proces, een begrafenis, een vochtige kerker. En de sporen van dit drama in Sarajevo, Wenen, een Tsjechisch kasteel, een crypte in Neder-Oostenrijk en een Balkandorp. Mark De Geest biedt een beeld van de verdwenen wereld waarin de wereldoorlog kon ontstaan.’

*Sophie De Schaepdrijver,
Pennsylvania State University, Department of History*

‘Mark De Geest neemt je mee op een historische reis naar het explosieve Europa voor de Eerste Wereldoorlog losbarstte. Aan de hand van sterke bronnen, levendige getuigenissen en rake plaatsbeschrijvingen schetst hij een intrigerend dubbelportret van twee mannen die niet meer van elkaar konden verschillen en op het kantelpunt van de geschiedenis toch elkaars pad kruisten.’

Pieter Serrien, historicus

‘Dit boek is zowel een geweldig gedetailleerd verslag als een spannende rollercoaster over het ontstaan van de Eerste Wereldoorlog. Je wordt gewoon meegesleept in het verhaal van Franz Ferdinand en Gavrilo Princip en krijgt daarbovenop alles wat je hoort te weten over de aanleiding van de Eerste Wereldoorlog. Geen droge geschiedschrijving maar spannende literatuur die je moeilijk kan wegleggen. Een bijzonder boeiend boek, dat leest als een trein!’

Vic De Wachter, acteur

Onze geesten zullen door Wenen dwalen
en in de gangen van het paleis
de edelen schrik aanjagen.
– Gavrilo Princip

I know that history at all times draws
the strangest consequences from the remotest cause.
– T.S. Eliot

Inhoud

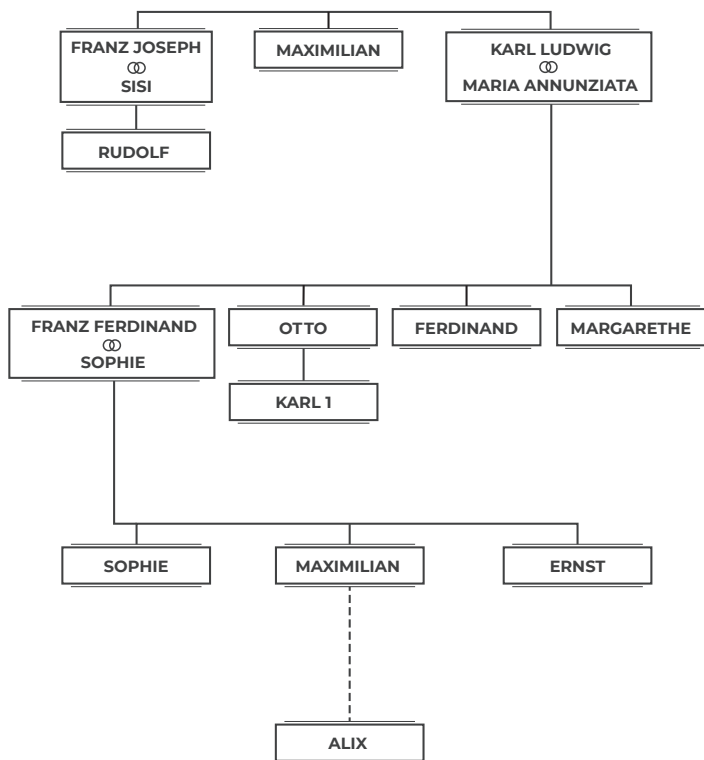
Stamboom Franz Ferdinand	11
Tijdslijn	13
Voorwoord	15
Kaart van de Balkan (1914)	19
1 Breaking news	21
2 Obljaj	23
3 De neef van de keizer	35
4 Een wereldreis	53
5 Sarajevo	66
6 Troonopvolger en echtgenoot	77
7 Woelige tijden in Sarajevo	92
8 In de wachtkamer van de macht	113
9 Belgrado	130
10 Over de Drina	144
11 De begeleiders wachten	162
12 Franz Ferdinand reist af	167
13 28 juni 1914	180
14 Begrafenis in mineur	207
15 Het onderzoek van Pfeffer	221
16 Een Oostenrijks ultimatum	228
17 De samenzweerders voor de rechtbank	238
18 Vonnissen	257
19 Terezín	262

20	De schaduw van de aanslag	280
21	Sarajevo en de nagedachtenis van Princip	297
22	Kriege gehören ins Museum	323
	Kaart van Bosnië	331
	Epiloog	333
	Een woord van dank	337
	De 25 beklagden	339
	Noten	341
	Bibliografie	360

Aartshertog Franz Ferdinand van Oostenrijk-Este (1863-1914)
(Alamy/Imageselect/Ian Dagnall)

Stamboom Franz Ferdinand

Gavrilo Princip (1894-1918)

Tijdslijn

FRANZ FERDINAND

GAVRILO PRINCIP

- Franz Joseph wordt keizer van Oostenrijk **1848**
- Franz Joseph huwt met Sisi **1854**
- geboorte Franz Ferdinand **1863**
- Franz Ferdinand erft een fortuin **1867**
- 1877** Congres van Berlijn
- Franz Ferdinand wordt luitenant in Wenen **1878** Oostenrijk bezet Bosnië
- Franz Ferdinand koopt Konopiště **1887**
- kroonprins Rudolf pleegt zelfmoord **1889**
- Franz Ferdinand maakt wereldreis **1893**
- Franz Ferdinand heeft tuberculose **1894** geboorte Gavrilo Princip
- Franz Ferdinand officieel troonopvolger **1898**
- Franz Ferdinand huwt Sophie Chotek **1900**
- 1907** Princip reist naar Sarajevo
- 1908** Oostenrijk annexeert Bosnië
- Franz Ferdinand laat in Artstetten een crypte bouwen **1909**
- 1910** Bogdan Žerajić pleegt (mislukte) aanslag
- 1912** Princip vertrekt naar Belgrado
- Franz Ferdinand wordt generaal-inspecteur krijgsmacht **1913**
- 1914** Aanslag in Sarajevo
Start Eerste Wereldoorlog
- Franz Joseph overlijdt, Karl I volgt hem op **1916**
- einde Habsburgse Keizerrijk **1918** Princip overlijdt in Terezín koninkrijk Slovenen, Kroaten en Serven
- 1921** lichaam Princip overgebracht naar Sarajevo
- 1940** start Tweede Wereldoorlog
- 1945** Joegoslavië onder Tito
- oorlog in Bosnië **1992** Sarajevo belegerd
- 1995** Dayton Peace Agreements
- 2014** herdenking 100 jaar Eerste Wereldoorlog
-

Voorwoord

Het is de lente van 1974. Ik maak een autoreis door Joegoslavië. De wegen liggen er gloednieuw bij, het asfalt is ongerept. De zon schijnt en het leven oogt prachtig. In de velden werken vrouwen in het zwart en jonge meisjes in westerse jeans aan hun toekomstige maal, terwijl hun mannen in de schaduw van het dorpspleintje *slivovitsj* zitten te drinken en zich van geen kwaad bewust lijken. De weg leidt van dorp tot dorp, de ene keer hebben de huizen zich geschaard rond een slanke minaret, enkele kilometers verderop rond een bevallig kerkje. Naast de weg verspreiden houtskoolvuurtjes de geur van garend vlees. Het landschap oogt bucolisch, de wereld vredig. Jammer genoeg zal aan deze droom enkele decennia later een einde komen.

De tocht leidt me ver het land in. Tussen de kuststad Dubrovnik en het Mostar-met-de-middeleeuwse-brug maakt het smetteloze asfalt bruusk plaats voor een eeuwenoude weg waar verraderlijke rotspunten kilometerslang de autobanden bedreigen. Het is al donker wanneer ik eindelijk in Sarajevo beland. Van gps of smartphone is nog lang geen sprake, de zoektocht naar een hotel wordt belemmerd door het cyrillische schrift op de straatnaamborden. Zodra dat gelukt is, geniet ik van een zalige nachtrust in hotel Europa. Dat dit hotel een geschiedenis achter zich heeft – en ook een voor zich – kom ik in mijn dromen niet te weten.

De volgende dag dwaal ik door de stad. Uiteraard naar de historische Baščaršija, al eeuwenlang de marktplaats en het centrum van